

Kirkon ympäristödiplomi hautausmaiden työväline

16.3.2010

Marja-Liisa
Leinonen

Kirkon ympäristödiplomi

- Kirkon oma ympäristöasioiden hallintaa varten laadittu järjestelmä
- Otettu käyttöön 2001
- Vapaaehtoinen
- Käytössä yli sadassa seurakunnassa
- Järjestelmää hallinnoi Kirkon ympäristöasioiden seurantaryhmä

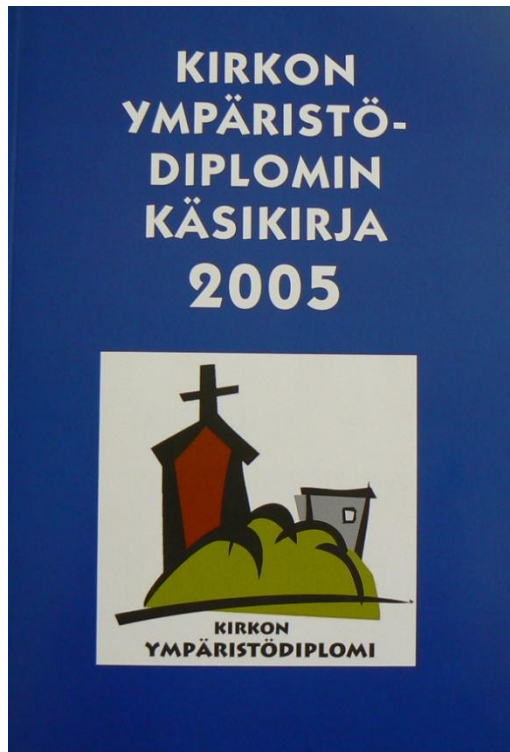

**KIRKON
YMPÄRISTÖDIPLOMI**

www.evl.fi/ymparistodiplomi

Kirkon ympäristödiplomin käsikirja

- 2001
- 2005
- 2011

Miksi kirkon ympäristödiplomi?

Teologiaa

Ympäristöjärjestelmän laadinta

Diplomin hakuprosessi

Arviointialueet (11 kpl)

ympäristökasvatus

hankinnat

jätehuolto

hautausmaat

jne ...

Kirkon ilmasto-ohjelma

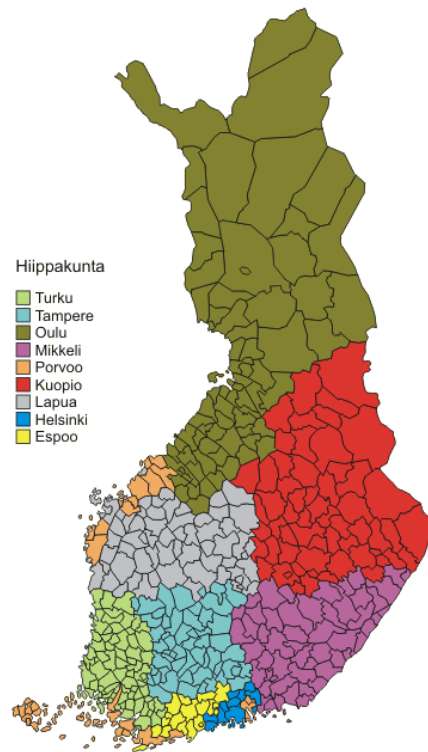
- 2008

Teologisia lähtökohtia ja
Käytännön suosituksia
ilmastotalkoisiin

- kirkon hallinnolle
- seurakunnille
- seurakuntalaisille

Ympäristödiplomit

Diplomin myöntää kirkkohallituksen täysistunto ja se uusitaan neljän vuoden välein

Myönnetty 47 kpl (srk/srky)

Uusittu 11 kpl

Mukana yli sata seurakuntaa ja kaikki hiippakunnat

Viimeksi diplomin ovat saaneet:

Pieksämäki, Kärkölä, Suonenjoki, Kittilä, Pielavesi, Heinola, Perho, Haapajärvi

Ja uusineet:

Helsinki, Vaasa, Pello

Miksi ympäristödiplomi?

- Toteutamme luomakunnan viljelyn ja varjelen sekä vastuullisen ”tilanhoitajan” tehtävää
- Turvaamme ympäristön elinkelpoisuutta
- Vaalimme luonnon monimuotoisuutta
- Kilvoittelemme irti sanojen ja tekojen ristiriidasta
- Edistämme ennakoivaa ympäristöajattelua:
    ”tee jo tänään sitä mitä laki vaatii huomenna”
- Etsimme kustannussäästöjä
- Tehostamme toimintoja ja resurssien käyttöä
- Nivomme ympäristöasiat osaksi normaalia toimintaa
- Tavoittelemme jatkuvaa parantamisen ideaalia

Kirkon ympäristödiplomissa

- Seurakunnan päättävät elimet sitoutuvat ympäristöarvoihin
- Tunnetaan oman toiminnan ympäristövaikutukset
- Määritetään selkeät vastuut ja valtuudet
- Asetetaan tavoite: ympäristön tilan jatkuva parantaminen
- Toimintaa valvotaan luotettavasti
- Varaudutaan riskeihin
- **Yhteistyö kaikkien työntekijäryhmien välillä kasvaa**

Ympäristödiplomin hakuprosessi

- Kirkkoneuvoston päätös
- Ympäristötyöryhmä
- Ympäristökatselmus
toiminnoista (nykytilan kartoitus)
- Laaditaan ympäristöohjelma
- Srk täyttää minimikriteerit ja on
kerännyt kasaan vähintään 100
pistettä
- Auditointi eli ulkoinen katselmus
- Kirkkohallitus myöntää
ympäristödiplomin

Ympäristökatselmuksen teko

- Työläin vaihe, mutta
- Toimii samalla ympäristötyöhön sitouttavana koulutuksena

- Ympäristöalan ammattilainen tai opiskelija tai seurakunnan työntekijöiden omana työnä
- Tuloksena sen hetken tilannetta kuvaava raportti, josta helppo löytää kehittämiskohteita

Ympäristökatselmuksen osa-alueet

1. Ympäristöjärjestelmä
tiedotus, koulutus
2. Talous ja toiminta
rakentaminen
hankinnat
eettinen sijoittaminen
3. Ympäristökasvatus
4. Jätehuolto
5. Siivous
6. Kiinteistönhoito
energiakatselmukset
7. Keittiöt ja ruokalat
8. Toimistotyö
9. Hautausmaat ja
viheralueet
10. Leiri- ja kurssikeskukset
11. Metsänhoito
12. Liikenne

Ympäristöohjelma

- Laaditaan ympäristökatselmuksen pohjalta
- Konkreettisia tavoitteita katselmuksessa ilmenneiden ongelmien ratkaisemiseksi
- Ensin kuntoon minimivaatimukset
- Työntekijät mahdollisimman kattavasti mukaan ohjelman tekoon
- Näkyjä ja ihanteita kannattaa vaalia, mutta viimeistellyssä ohjelmassa vain realistisia tavoitteita
- Toteutumista seurattava vuosittain

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho
Pienennetään talousveden kulutusta	Selvitetään mahdollisuus käyttää jokivettä kasteluun	2010	Hautausmaanhoitaja
Ongelmajätteistä ei aiheudu haittaa ihmisille eikä luonnolle (MINIMIVAATIMUS)	Ongelmajätteiden käsittelyn ohjeistus, tieto henkilökunnalle	2009	Kiinteistönhoitaja
	Asianmukaiset varastointitilat hautausmaalle, srk-talolle, leirikeskukseen.	2009	Kiinteistönhoitaja Hautausmaanhoitaja
Luomisuskon perusteet ja ympäristökysymykset ovat esillä hartaus- ja jumalanpalveluselämässä	Järjestetään 1-2 metsäkirkkoa vuodessa	alkaen 2010	Kirkkoherra
	Luontoaiheinen virsi- tai musiikkitilaisuus	2010	Kanttori

Diplomin saadakseen seurakunnan tulee

1) Täyttää minimivaatimukset

- suurin osa lakisäätteisiä – ovat jo kunnossa
- ei lakisäätteisiä – osan voi laittaa kuntoon myöhemmin
  - hankintaohjeet
  - energiakatselmukset
  - puutarhajätteen kompostointi

2) Kerätä vähintään 100 vapaavalintaista pistettä

- niittyjen hoito
- siivoustalkoot
- ympäristömerkityt tuotteet
- jne.

1) Koulutus

- jokainen työntekijä tietää työtehtäviensä vaikutukset ympäristöön ja tietää keinoja haitallisten vaikutusten pienentämiseen
- jatkuvaa (esim. energiansäästöviikko)

2) Ympäristöselvitys

- lainsäädännölliset velvoitteet
  - mm. krematorion ympäristölupa, päästöt
- luonto- ja kulttuuriarvot
- eri alueiden hoitotarve, nykyiset hoitoluokitukset ja -käytännöt
- lannoitteiden ja kasvinsuojeluaineiden käyttö ja vaikutukset
- jos pohjavesialuetta, selvitetään viranomaisten kanssa tarkkailutarve

3) Hoito-ohjeet

- tavoitteena kehittää hoitoa luonnonmukaisemmaksi ja lisätä elinympäristöjen monimuotoisuutta
- lannoitus maaperäanalyysien mukaan
- hoitokaluston huollot
- torjunta-aineiden käyttöturvallisuustiedotteet

4) Jätehuolto

- jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattaminen
- jätehuoltoselvitys ja -suunnitelma
- puutarhajäte kompostoidaan / haketetaan
- ongelmajätteiden asianmukainen hoito

- 5) Ympäristön kannalta parhaat poltto- ja voiteluaineet ja moottoriöljyt
- 6) Vanhat kiviaidat ja rakennukset pidetään kunnossa, säilytetään arvokkaat hautamuistomerkit
- 7) Tuotteita ja palveluja hankittaessa huomioidaan niiden ympäristövaikutukset
  - hankinnoille saa ja pitää asettaa ympäristökriteereitä
- 8) Aktiiviset toimet hautakymtiläjätteen vähentämiseksi
- 9) Liikenne- ja kuljetus selvitys

Pienkoneisiin alkylaattibensiiniä

- alle 19 kW:n kaksi- tai nelitahtimoottoreita 2 miljoonaa (2005) perämoottoreita, ruohonleikkureita, moottorisahoja, ..
- puhtain mahdollinen petrolituote
- päästöjen koostumus haitattomampi sekä ympäristön että käyttäjän kannalta
- kalliimpaa kuin tavallinen bensiini (kanisterissa 3x ja irtomyynnissä 1,5x)
- saatavuudessa vaikeuksia

Ympäristöministeriön moniste 167, vuosi 2006

Hankinnat

- Tarvitsetko todella vai voisitko vuokrata, lainata tai hankkia tuotteen sijaan palvelun
- Pitkäikäinen ja kestävä tuote, jolla takuu ja jolle löytyy varaosia
  - > elinkaariajattelu
- Energiatehokas
- Vältä ylipakattuja tuotteita ja suosi suuria pakkauskokoja
  - > jätemäärä pienenee
- Suosi lähialueen tuotteita
  - > kuljetusmatkat ja -kustannukset pienenevät
  - > paikalliset palvelut ja työpaikat säilyvät
- Ympäristömerkit apuna

=

Vapaavalintaiset pisteet

1/2

- Kulttuurihistoriallisten arvojen inventointi
- Luonnonvaraisen hoidon alueet (esim. niittymäiset alueet)
- Luonnonmuistolehdot

- Perennat kesäkukkien tilalle (seurakunnan omissa istutuksissa esim. sankarihaudoilla)
- Puidenhoitosuunnitelma

- Haitallisten kemikaalien vähentäminen
- Hautakynttiläjätteen määrän vähentämistoimet
- Hyötyjättepisteet omaisille

- Talousveden käytön vähentäminen

- Vähäpäästöiset työkoneet ja polttoaineet
  - sähkökäyttöiset (uusiutuvalla energialla tuotettu sähkö)
  - mekaaniset
  - biopolttoaineet ?
  - katalysaattorit
- Talkoot, avointen ovien päivät, opastetut kierrokset
YMPÄRISTÖKASVATUSTA
- Indikaattorit
- Muut ympäristöhaittoja vähentävät tai ympäristöhyötyjä tuovat toimenpiteet
  - pappiloiden pihojen kasvillisuuskartoitukset
  - YHTEISTYÖ kunnan, kukkakauppiaiden ym. kanssa

Perennahoidot vaihtoehtona

	srk A	srk B	srk C
Kukkahoitoja kpl	2 500	4 000	>10 000
joista perennoilla	50	180	85
Hinta (5 hoitokautta)			
perennahoito	141	165	80
2 verenpisaraa	337	300	42

Kuva Annika Saarikko

Kirkon ympäristöpäivät Pieksämäellä 7.-8.9.2010

Teemoina: Pyhä, metsä, seurakunnan
ympäristövastuu ja ilmastonmuutos

Tervetuloa!